

CREADOR D'UNA CIÈNCIA I D'UNA UNIVERSITAT

Ha mort el Dr. Bosch! La notícia ens va arribar d'aquesta manera senzilla i molt familiar, quan anàvem seguint —pels amics que tenien ocasió de veure'l— la seva esplèndida vellesa, activa i plena, a Mèxic. Per tots els que formem part de la gran família de l'Escola d'Arqueologia de Barcelona, la seva mort ha estat quelcom molt íntim. Els que no vàrem tenir la sort d'estudiar directament amb ell a la Universitat, però que ens considerem deixebles a través dels seus més pròxims col.laboradors —i em refereixo sobretot al tan admirat mestre, el Dr. Pericot— l'obra del Dr. Bosch fou sempre el punt de partida de tota una ambició científica, i la seva vida i activitat un exemple quasi diria enlluernador. Penso que els arqueòlegs de la meua generació, a la Universitat de Barcelona, estàvem predestinats. Si, per a nosaltres, fou decisiu anar a parar al redós de mestres com el Dr. Pericot, el que hi ha —i hi havia— darrere d'ell en la persona i en l'obra del professor Bosch Gimpera feia totalment impossible tot intent de passar-se a altres camps d'investigació. En l'obra del mestre hi trobàvem una absoluta serietat científica, una total eficàcia de feina, una curiositat immensa servida pel millor dels entusiasmes i una energia i vitalitat gairebé sense límits. Les condicions per a fer-nos absolutament atractiva una feina, quan s'és jove i es tenen inquietuds, hi eren totes!

Glossar la persona i l'obra del Dr. Bosch Gimpera és feina llarga i, en aquestes darreres setmanes, ja s'ha fet per altres deixebles i amics del mestre i ho fa, amb la seva autoritat de sempre, el nostre Dr. Pericot en aquesta mateixa revista. Però no em sé estar de dir-ne algunes coses, ja que la seva obra i la seva persona, amb tot el que va fer i crear a través de la Universitat de Barcelona i del Museu d'Arqueologia i de l'Institut d'Estudis catalans, ha estat, sens dubte, el nostre més preuat incentiu i base de tota la nostra formació, encara que hem cultivat camps ben diferents d'investigació.

Dir, ara, que el Dr. Bosch fou el genial sistematitzador de la Prehistòria hispànica és repetir una realitat ben coneguda. La seva Etnologia de la Península Ibèrica és encara ara, després de tants anys, l'obra cabdal de la nostra ciència, i podem dir que són molt pocs els països que tinguin una obra semblant. Després de la nostra guerra va ésser un llibre molt atacat i discutit, els aires renovadors feien que s'intentessin directrius noves i que es discutissin les seves cronologies. Ara, amb més anys de feina i d'experiència, sembla que les coses estan donant-li la raó en molts aspectes. Però veure la panoràmica que hi havia abans d'ell, amb una gran parquetat de dades i de troballes, i el fruit que en va treure fent noves excavacions, ens demostra una intel·ligència de privilegi, uns coneixements amplíssims i una capacitat de síntesi envejable. En la seva obra de prehistoriador, el Dr. Bosch va negar aquella afirmació, que tantes vegades hem sentit, que els prehistoriadors eren gent que no feien altre tipus d'història perquè no sabien llatí. El Dr. Bosch, després de doctorar-se en llengües clàssiques, es passà a la prehistòria amb el millor bagatge d'un científic que s'ha de dedicar a la Història antiga: el coneixement a fons del grec i del llatí!

La seva obra no va perdre mai el sentit històric, encara que només classificà pedres. Això és el gran secret de modernitat que, encara avui, té.

Durant la seva vida científica ha estat el més universal dels nostres investigadors. El seu pes en la ciència internacional ha estat decisiu i se l'ha admirat i escoltat el mateix que a les grans figures de fora. Recordo, com a exemple, que en el Congrés Internacional de Ciències Pre i

Bosch i Gimpera a París, l'any 1972

Protohistòriques d'Hamburg, de l'any 1958, on funcionaven diverses sales simultànies, en el moment de presentar el Dr. Bosch la seva comunicació, per escoltar-lo, totes varen quedar buides, i es va fer a l'Aula magna. A tot el món interessava el que ell diria. També en aquella ocasió, tota la ciència espanyola que va anar al Congrés li oferí un homenatge personal en el mateix Consulat espanyol.

Després d'una rica formació, sobretot a Alemanya, de la qual ell mateix parla en les seves memòries esquemàtiques incloses en el llibre

“La Universitat i Catalunya”, retornat a Barcelona, va ésser el creador de l'instrument d'investigació imprescindible per a fer ciència. L'Institut d'Estudis Catalans i el seu Servei de Prehistòria, que anà a desembocar al Museu d'Arqueologia —entre altres realitats— portaren, ajudat pel mestratge concret i directe a la càtedra de la Universitat, a l'aparició de la que s'ha anomenat Escola barcelonina de Prehistòria i Arqueologia d'on jo mateix he sortit i que, en un moment determinat, ha tingut una influència decisiva en tota l'Arqueologia hispànica, ja que moltes càtedres han estat ocupades —i encara ho són— per membres de l'Escola o per professors molt íntimament lligats amb nosaltres en el camp científic.

Si no deixebles directes del Dr. Bosch, en som en les nostres relacions personals quan ja era fora del país i, sobretot, en la continuació d'una trajectòria per ell iniciada i que els membres directes ens varen passar.

Entre els seus seguidors volem destacar aquí el nostra plorat i entranyable amic gironí Miquel Oliva, fa tan pocs dies tràgicament desaparegut d'entre nosaltres. La seva feina ha estat del tot decisiva per a l'arqueologia gironina. En una altra ocasió en parlaré més extensament, perquè cal fer conèixer amb detall el que Girona li deu en aquest camp d'investigació. No hem d'oblidar tampoc que el mestratge del Dr. Bosch li havia arribat des dels seus començaments de la mà de Francesc Riuró, col.laborador gironí del Dr. Bosch i del seu equip.

La joventut que ve darrere nostre és molt nombrosa i entusiasta i empeny amb una saludable energia que ens fa ésser optimistes en veure que la llavor del Dr. Bosch continua donant fruits. Però la tasca, ara, s'està fent amb dificultats semblants a les que ell hagué de vèncer. A la lletra que reproduïm més avall —ja que els amics de Presència ens n'han demanat insistentment una—, parla de la lluita que va tenir en la seva època. De debò que, d'una altra manera, el mateix fet es va repetir. Quantes vegades hem somniat poder tenir una Universitat com la que ell va ajudar a crear i en fou Rector i artífex principal. L'amic Tarradell ho ha glossat molt bé a La Vanguardia fa pocs dies. Quan a les darreres reformes de plans d'estudis s'ha fet recular el nostre ensenyament a temps anteriors a la Universitat Autònoma, veiem la gran feina i renovació que es va fer en aquella Universitat autènticament autònoma, obra personal del doctor Bosch, i de la qual ell, el Rector, ha quedat com el símbol.

Sortir als Congressos de fora, durant aquests darrers anys, ha estat per a tots nosaltres l'oportunitat de trobar-hi sempre el Dr. Bosch. Això els feia més atractius, i sempre hi vàiem, al costat d'una humanitat total i definitiva, la mateixa passió per la ciència que tenia en les admirables i llargues cartes que ens escrivia i on, després de preguntar per la família, hi havia planes i planes de monòleg sobre els seus temes predilectes d'investigació.

Amb el Dr. Bosch hem perdut el creador de ciència i d'una Universitat que encara ens admira. Ell ha estat el símbol de les dues grans empreses intel·lectuals catalanes d'un moment plètic i ric, no ja de projectes, sinó —el que és més important— de realitats.